

Təsdiq edirəm

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e.

 dos. Zaur Məmmədov
"13" fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu:
(işçi tədris proqramı)

İxtisas: 6007004 "Baytarlıq təbabəti"

Fakültə: "Baytarlıq"

Kafedra: "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri"

I.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "Patoloji anatomiya və yarma" Proqram fənnindən Proqram Gəncə-2018.ADAU – nun Tədris Metodiki Şurasının 07.12.2016 – cı il tarixli iclasında təsdiq edilmiş.

Kodu: İPF –B17

Tədris illi: (2025/2026)

Semestr: VI (yaz)

Tədris yükü: Cəmi 180 saat. Auditoriyadan kənar 120 saat. Auditoriya saati – 60 (30 saat müh. 30 saat lab.)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6

II.Müəllim haqqında məlumat:

Mühazirə: Dosent: Abdullayev Mirfəzil Qafar oğlu.

Laboratoriya: Dosent: Qarayev Vəli Xanbaba oğlu.

Məsləhət günləri və saati: I gün 11⁰⁰ – 13⁰⁰

E-mail ünvanı: m.fag0408@gmail.ru

Kafedra ünvanı: Lənkəran şəhər Füzuli küç.70, LDU – nun 1 saylı tədris binası

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat:

1.Əliyev E.İ, Kənd təsəüffatı heyvanlarının patoloji – anatomiyası (dərslik) ,Bakı ,Uni – Print ,2009.

2.Əliyev E.İ. heyvan cəsədlərinin patoloji – anatomik yarılmaları və məhləmə - baytarlıq ekspertizası (dərslik) ,Gəncə ,b Print ,2014.

Əlavə ədəbiyyat:

3. Əliyev E.İ., Məmmədov R.C. Patoloji – anatomik yarması (dərs vəsaiti), Gəncə , 2004

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən "Normal – anatomiya " fənnini tədrisi vacibdir.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta "Patoloji fiziologiya", "Epizootologiya" və "Yoluxmayan daxili xəstəliklər" fənnlərinin tədris olunmasına zərurət vardır.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi:

Patoloji – anatomik yarma və məhkəmə - baytarlıq ekspeditisiyası fənni tibbdə və baytarlıqda ən dəqiq ,inandırıcı və son diaqnostiki yarma həmçinin müalicə - profilaktika işlərinin effektivliyinin yoxlanılması yeni tapılmış dərman preparatları orqanizmə təsirinin öyrənilməsi və baytarlıq gələcək ekspeditisiyası məqsədi ilə aparılır. Odur ki, hər bir baytar ölmüş heyvan cəsədini düzgün yarmağı və dəqiq diaqnoz qoymağı bacarmalıdır.Məhkəmə və baytarlıq ekspertizası sahəsində müəyyən hüquqi, xüsusi elmi və elmi tətbiqi bilikləri özündə birləşdirməklə insanların heyvankarın və heyvanat aləminin müdafiəsinə xidmət edir. Onun məqsədi hüquqi,istintaq,tətqiqat və məhkəmə

təcrübəsində meydana çıxan xüsusi məsələlərin həll edilməsində baytarlıq biliklərinin istifadə olunmalıdır.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər:Fənn üzrəsmestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiyətləndirmə:Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materiala dərindən başa düşür , cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal- tələbə keçilmiş material tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür , lakin nəzəri cəhətdən bəzi qüsurlara yol verir.
- 6 bal-tələbənin cavabına əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmamazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verilir.
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var ,lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydaları pozulması:Tələbə Unversitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X.Təqvim mövzu planı: Cəmi: 60 saat. Mühazirə 30 saat, laboratoriya 30 saat.

№	Mühazirə	Saat	Tarix
1.	Mövzu 1: Giriş .Pataloji anatomiyanın obyektı. Müayinə üsulları, qısa tarixi məlumat, ümumi ölüm və cəsəd dəyişkənlikləri, nekrozlar. Plan: 1.Fənnin məqsəd, vəzifələri,qısa inkişaf tarixi və oxşar fənlərlə	2	

təcrübəsində meydana çıxan xüsusi məsələlərin həll edilməsində baytarlıq biliklərinin istifadə olunmalıdır.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər:Fənn üzrə məsələlərdə buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiyətləndirmə:Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materiala dərindən başa düşür , cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal- tələbə keçilmiş material tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açır.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür , lakin nəzəri cəhətdən bəzi qüsurlara yol verir.
- 6 bal-tələbənin cavabına əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmamazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verilir.
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var ,lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydaları pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X.Təqvim mövzu planı: Cəmi: 60 saat. Mühazirə 30 saat, laboratoriya 30 saat.

№	Mühazirə	Saat	Tarix
1.	Mövzu 1: Giriş .Pataloji anatomiyanın obyektı. Müayinə üsulları, qısa tarixi məlumat, ümumi ölüm və cəsəd dəyişiklikləri, nekrozlar. Plan: 1.Fənnin məqsəd, vəzifələri,qısa inkişaf tarixi və oxşar fənlərlə	2	

	<p>əlaqəsi</p> <p>2.Pataloji anatomiyanın müayinə obyektləri və metodları</p> <p>3. Ümumi ölüm, aqoniya, kliniki və bioloji ölüm.</p> <p>4. Nekrozun səbəbləri, patomorfogenezi və təsnifatı.</p> <p>Mənbə(1,2,3)</p>		
2.	<p>Mövzu 2:Maddələr mübadiləsi pozğunluqları.ATROFİYALAR.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Atrofiyalar onun mahiyyəti. Fizioloji və patoloji, ümumi və yerli atrofiyalar,onlatin formaları.</p> <p>2.Distrofiya və onun mahiyyəti. Maddələr mübadiləsi növünə görə, distrofiyaların təsnifatı:zülal,yağ,karbohidrat və mineral distrofiyaları.</p> <p>3.Piy distrofiyası .</p> <p>4.Karbohidrat distrofiyası.</p> <p>5.Mineral distrofiyaları</p> <p>Mənbə:(1,2,3)</p>	2	
3.	<p>Mövzu 3:Qan və limfa dövranı pozğunluqları.</p> <p>Plan :</p> <p>1.Yerli və ümumi qan dövranı pozğunluqları</p> <p>2.Qanaxma və qansızma, səbəbləri,əmmələ gəlmə mexanizmi.</p> <p>3.İnfakt, səbələri,patogenezi,növləri</p> <p>4.Limfa və toxuma mayesi pozğunluqları</p> <p>Mənbə(1,2,3)</p>	2	
4.	<p>Mövzu 4:Bərpa və uğunlaşma prosesləri.Immunomorfologiya</p> <p>Plan:</p> <p>1.Bərpa və uğunlaşma və ya adastasiya və kompenassiya proseslərinin mahiyyəti,</p> <p>2. Regenerasiya.Tam və natamam regenerasiya .</p> <p>3.Hipertrofiya transplantasiya</p> <p>4.Immunologiya və immunopatoloji proseslər</p> <p>Mənbə:(1,2,3)</p>	2	
5.	<p>Mövzu 5:İltihablar.</p> <p>Plan:</p> <p>1.İltihab əhəmiyyəti və nəticəsi.</p> <p>2.Alterativ iltihab ,</p> <p>3.Eksudativ iltihab</p> <p>4.İrinli iltihab abses</p> <p>5.Proliferativ iltihablar</p> <p>Mənbə(1.2,3)</p>	2	
6.	<p>Mövzu 6:İnkişaf qüsurları.Şişlər</p> <p>Plan:</p> <p>1. İnkişaf qüsurları.</p> <p>2.Şişinlərin morfogenezi</p> <p>3. Xoş xassəli və bəd xassəli şişlərin bir – birindən fərqi.</p> <p>4.Leykozlar</p> <p>Mənbə(1,2,3)</p>	2	
7.	<p>Mövzu 7:Xüsusi patoloji anatomiya. Yoluxmayan daxili xəstəliklərin patomorfologiyası.</p> <p>Plan:</p> <p>1. Xəstəlik və orqanizmin patologiyası haqqında anlayış.</p> <p>2. Ürək-damar və qanyaradan sistemin xəstəlikləri</p> <p>3. Tənəffüs üzvlərinin xəstəlikləri</p> <p>4. Həzm orqanlarının xəstəlikləri</p> <p>5. Qaraciyər və mədəaltı vəzinin xəstəlikləri</p>	2	

	Mənbə(1,2,3)		
8.	Mövzu 8:Yoluxmayan daxill xəstəliklərin patanatomiyası Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Sidik- cinsiyyət orqanlarının xəstəlikləri 2. Sınırlı sisteminin xəstəlikləri 3. Maddələr mübadiləsi pozğunluqları 4. Yeni doğulmuşların xəstəlikləri 5. Zəhərlənmələrin patoloji morfoloqiyası 6. Dadiasiya patalogiyası Mənbə(1,2,3)	2	
9.	Mövzu 9:İti bakterial xəstəliklərin patomorfoloqiyası Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Yoluxucu xəstəliklərin xüsusiyyətləri 2. Sepsis 3. Qarayara 4. Streptokokkoz 5. Pasterellyoz 6. Quşların pasterellyozu(vəba) Mənbə(1,2,3)	2	
10.	Mövzu 10:İti bakterial xəstəliklərin patanatomiyası Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Klostridiozlar 2. Salmonellyozlar 3. Kolibakterioz 4. Nekrobakterioz Mənbə(1,2,3)	2	
11.	Mövzu 11:Xroniki infeksiya xəstəliklərin patoloji morfoloqiyası Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Vərəm 2. Quşların vərəmi 3. Manqo 4. Bruseellyoz 5. Leptospiroz Mənbə(1,2,3)	2	
12.	Mövzu 12:Virus etiologiyalı xəstəliklərin patomorfoloqiyası Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Donuzların taunu 2. Qaramalın taunu 3. Nyukas xəstəliyi 4. Quşların qripi(Klassik avropa taunu) 5. Quduzluq 6. Dabaq 7. Məməlilərin və quşların çiçəyi Mənbə(1,2,3)	2	
13.	Mövzu 13:Virus etiologiyalı xəstəliklərin patomorfoloqiyası Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Qaramalın paraqripi və infeksiya rinotraxeiti 2. Quşların infeksiyaların larinqotraxeiti və bronxiti 3. Donuzların viruslu gastroenteriti 4. Heyvanların viruslu hepatiti 5. Quşların respirator mikoplazmozu Mənbə(1,2,3)	2	

14.	Mövzu 14: Mikozların və mikotoksikozların patomorfologiyası Plan: 1. Dermatofitozlar 2. Aktinomikoz 3. Fuzariotoksikoz 4. Asperqillyoz 5. Asperqillotoksikoz Mənbə(1,2,3)	2	
15.	Mövzu 15: İnvazion xəstəliklərin patomorfologiyası Plan: 1. Protozoonozlar ,prioplazmidozlar 2. Koksidozlar (eymeriozlar). 3. Toksoplazmoz 4. Qoturluq 5. Hipodermatoz 6. Trematodozlar(Fassiolyoz) 7. Sestodozlar 8. Nematodozlar Mənbə(1,2,3)	2	
		Cəmi:	30 s.

Laboratoriya – praktik məşğələ.

Nö	Laboratoriya	Saat	Tarix
1.	Mövzu 1: Giriş .Pataloji anatomiyanın obyektı. Müayinə üsulları, qısa tarixi məlumat, ümumi ölüm və cəsəd dəyişiklikləri, nekrozlar. Mənbə(1,2,3)	2	
2.	Mövzu 2: Maddələr mübadiləsi pozğunluqları Mənbə:(1,2,3)	2	
3.	Mövzü 3: Qan – limfa dövranı və toxuma mübadiləsi pozğunluqları. Mənbə:(1,2,3)	2	
4.	Mövzu 4: Bərpa və uğunlaşma prosesləri.Immunomorfologiya Mənbə(1,2,3)	2	
5.	Mövzu 5: İltihablar. Mənbə(1,2,3)	2	
6.	Mövzu 6: İnkişaf qüsurları.Şişlər Mənbə(1,2,3)	2	
7.	Mövzu 7: Xüsusi patoloji anatomiya.Yoluxmayan daxili xəstəliklərin patomorfologiyası. Mənbə(1,2,3)	2	
8.	Mövzu 8: İti bakterial xəstəliklərin patomorfologiyası Mənbə(1,2,3)	2	
9.	Mövzu 9: İnvazion xəstəliklərin patomorfologiyası. Mənbə(1,2,3)	2	
10.	Mövzu 10: Xroniki bakterial xəstəliklərin patomorfologiyası. Mənbə(1,2,3)	2	
11.	Mövzu 11: Virus etiologiyalı xəstəliklərin patomorfologiyası. Mənbə(1,2,3)	2	
12.	Mövzu 12: Quduzluq, dabaq, çiçək xəstəliklərinin patomorfologiyası. Mənbə(1,2,3)	2	

13.	Mövzu 13: Nyukasl, quş qripi, respirator, mikoplazmozun patomorfolojiyası. Mənbə(1,2,3)	2	
14.	Mövzu 14: Mikroplar və mikotoksikozların patomorfolojiyası. Mənbə(1,2,3)	2	
15.	Mövzu 15: Patoloji anatomiya fənninin öyrənilməsinin baytar həkimlərinin ümumi patoloji proseslərin araşdırılmasında əhəmiyyəti. Mənbə(1,2,3)	2	
Cəmi:		30 s.	

XI.Fənn üzrə tələblər:

Degenerasiya, hüceyrə ölümü, ölüm və meyit eləmetləri, qan və limfa dövranı pozuntuları, iltihab, immun- patoloji proseslər, kompensator-mühafizə prosesləri və şişlər, həmçinin xüsusi patologiyaların bölmələri olaraq xüsusi patologiyaya giriş (xəstəliklərim nomenklaturası və təsnifatı, patoloji-anatomik diaqnoz, onun strukturu və tərtibi prinsipləri), ürək-damar sistemi xəstəlikləri (ürək qüsurları, vaskulitlər, ürəyin işemik xəstəlikləri və serebro-vaskulyar xəstəliklər), revmatik xəstəliklər, ağciyər xəstəlikləri, həzm traktı xəstəlikləri, qaraciyər və böyrək xəstəlikləri, daxili sekresiya vəzlərinin xəstəlikləri, daxili cinsiyyət üzvlərinin və süd vəzlərinin dishormonal, şişönü və şiş xəstəlikləri, hamiləlik patologiyaları, infeksiya xəstəlikləri (virus infeksiyaları, rikketsiozlar, bakterial hava-damcı və bakterial bağırsağ infeksiyaları, vərəm, sepsis və s.) bu kimi patologiyalar onların etio-patogenezi, morfogenezi, ağırlaşmaları və tanatogenezi tələbələrə tədris edilir. Patoloji anatomiyanın tədqiqat sahələrinə həmçinin kompüter texnologiyası da daxil olmaqla elmi-texniki tərəqqinin müasir nailiyyətlərindən, eləcə də müasir patoloji anatomiyanın müayinə üsullarından (ışıq mikroskopiyası, immunmorfolojiya, histokimyəvi, immunhistokimyəvi, morfometrik, qaranlıq sahə, faza-kontrast, polyarizasiya, lyuminessent mikroskopiyası, elektron mikroskopiyası, əldə edilmiş nəticələrin riyazi statistik analizləri və s.) istifadə etməklə xəstə orqanizmdə patoloji proseslər zamanı müxtəlif səviyyələrdə (orqanizm, orqan, toxuma, hüceyrə, ultrastruktur və molekulyar) inkişaf edən struktur dəyişiklikləri, onların etiologiyasını, patogenezi və morfogenezlərini, tanatogenetik inkişaf mexanizmlərini, bu proseslərin forma və xarakterini, qarşılıqlı dinamik əlaqələrini, klinik-morfoloji forma və mərhələlərini, patomorfozunu öyrənmək aiddir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- müəhazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar, müzakirələr;
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
- problemlərlə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- qrup qiymətləndirilməsi;

Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Ümumpatoloji proseslərin (hüceyrə patologiyası, parenximatoz, stromal-damar və qarışıq degenerativ dəyişiklikləri bilmək);
- Hüceyrə ölümü, qan və limfa dövranı pozuntularını bilmək;
- İltihab, immun-patoloji proseslər, kompensator-mühafizə proseslərini;
- Xəstəliklərin (ürək-damar sistemi xəstəlikləri, revmatik xəstəliklər, ağciyər, həzm traktı, qaraciyər və böyrək xəstəlikləri, daxili sekresiya vəzlərinin xəstəlikləri, daxili cinsiyyət üzvlərinin və süd vəzlərinin dishormonal, şişönü və şiş xəstəlikləri, infeksiya

xəstəliklər və s.) məzmununu.

- Etio-patogenetik, morfoqenetik və tanatogenetik, morfo-funksional xüsusiyyətlərini bilməli

- Makroskopik və mikroskopik preparatlarını təsvir etmək və yaxud onların təsvirinə əsasən patoloji prosesin xarakteri barədə adekvat fikir irəli sürmək təcrübəsi əldə etmək.

- Heyvan və quş cəsədlərini metodik cəhətdən düzgün yarmağı, patoloji-anatomik dəyişiklikləri və onların bir-biri ilə əlaqəsini düzgün təyin etməyi, əsas xəstəliyi, onun ağırlaşmasını və ikinci xəstəliyi üzə çıxarmağı, heyvanın ölümü haqqında nəticə verməyi və patoloji-anatomik diaqnozu yazmağı,

- Cəsədin yarılması zamanı təhlükəsizlik texnikasına, şəxsi gigiyena qaydalarına və ətraf mühitin qorunmasına ciddi fikir verməli.

- Müzey preparatları ilə, histoloji preparatlarla və mikroskopla işləməyi, histoloji və başqa laborator müayinələr (bakterioloji, virusoloji, helmintoloji, toksikoloji və s.) üçün patmaterialın düzgün götürülməsi və fiksasiya edilməsi qaydasını.

- Makroskopik dəyişikliklərə əsaslanaraq orqan və toxmalarda gedən patoloji prosesin xarakterini təyin etməyi.

- Mikroskopik dəyişikliklərə əsaslanaraq orqan və toxmalarda gedən patoloji prosesin xarakterini təyin etməyi.

- Məhkəmə-baytarlıq ekspertinin hüquq və vəzifələrini bilməli, məhkəmə- baytarlıq ekspertizası aparmağı, bu zaman zəruri sənədlərin tərtib olunmasını bacarmalıdır.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. I. Kollokvium sualları:

1. Patoloji anatomiyanın müayinə obyektləri və metodları
2. Nekrozun səbəbləri, patomorfogenezi və təsnifatı.
3. Atrofiyalar onun mahiyyəti.
4. Distrofiya və onun mahiyyəti və təsnifatı
5. Piy distrofiyası
6. Karbohidrat distrofiyası.
7. Qanaxma və qansızma, səbəbləri, əmələ gəlmə mexanizmi.
8. İnfarkt, səbəbləri, patogenezin, növləri
9. Limfa və toxuma mayesi pozğunluqları
10. Bərpa və uğunlaşma və ya adastasiya
11. Regenerasiya. Tam və natamam regenerasiya .
12. Hipertrofiya transplantasiya
13. İmmunologiya və immunopatoloji proseslər
14. İltihab əhəmiyyəti və nəticəsi.
15. Alterativ iltihab

II. Kollokvium sualları:

1. İrinli iltihab abses
2. Proliferativ iltihablar
3. İnkişaf qüsurları.
4. Şişlərin morfogenezi
5. Xoş xassəli və bəd xassəli şişlər
6. Ürək-damar və qanyaradan sistemin xəstəlikləri
7. Həzm orqanlarının xəstəlikləri
8. Sidik- cinsiyyət orqanlarının xəstəlikləri
9. Sinir sisteminin xəstəlikləri

10. Maddələr mübadiləsi pozğunluqları
11. Yeni doğulmuşların xəstəlikləri
12. Zəhərlənmələrin patoloji morfoloqiyası
13. Yoluxucu xəstəliklərin xüsusiyyətləri
14. Pasterellyoz
15. Salmonellyozlar

XVI. İmtahan sualları:

1. Patoloji anatomiyanın müayinə obyektləri və metodları
2. Nekrozun səbəbləri, patomorfogenezi və təsnifatı.
3. Atrofiyalar onun mahiyyəti.
4. Distrofiya və onun mahiyyəti və təsnifatı
5. Piy distrofiyası .
6. Karbohidrat distrofiyası.
7. Qanaxma və qansızma, səbəbləri, əmələ gəlmə mexanizmi.
8. İnfarkt, səbəbləri, patogenezi, növləri
9. Limfa və toxuma mayesi pozğunluqları
10. Bərpa və uğunlaşma və ya adaptasiya
11. Regenerasiya. Tam və natamam regenerasiya .
12. Hipertrofiya transplantasiya
13. İmmunologiya və immunopatoloji proseslər
14. İltihab əhəmiyyəti və nəticəsi.
15. Alterativ iltihab
16. İrinli iltihab abses
17. Proliferativ iltihablar
18. İnkişaf qüsurları.
19. Şişlərin morfogenezi
20. Xoş xassəli və bəd xassəli şişlər
21. Ürək-damar və qanyaradan sistemin xəstəlikləri
22. Həzm orqanlarının xəstəlikləri
23. Sidik- cinsiyyət orqanlarının xəstəlikləri
24. Sınir sisteminin xəstəlikləri
25. Maddələr mübadiləsi pozğunluqları
26. Yeni doğulmuşların xəstəlikləri
27. Zəhərlənmələrin patoloji morfoloqiyası
28. Yoluxucu xəstəliklərin xüsusiyyətləri
29. Pasterellyoz
30. Salmonellyozlar
31. Kolibakterioz
32. Nekrobakterioz
33. Vərəm
34. Quşların vərəmi
35. Manqo
36. Bruselyoz
37. Leptospiroz
38. Qaramalın taunu
39. Quşların qripi (Klassik avropa taunu)
40. Məməlilərin və quşların çiçəyi
41. Quşların infeksiyon laringotraxeiti və bronxiti
42. Heyvanların viruslu hepatiti
43. Quşların respirator mikoplazmozu
44. Dermatofitozlar
45. Aktinomikoz
46. Fuzariotoksikoz

- 47. Asperqillyoz
- 48. Asperqillotoksikoz
- 49. Koksidozlar (eymeriozlar).
- 50. Toksoplazmoz

“Patoloji anatomiya ve yarma” fenninin sillabusu – 6007004 Baytarlıq t babeti” ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmiŐdir. Sillabus “Baytarlıq v  zoom hendislik elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuŐdur. (13 fevral 2026 -cı il protokol № 11)

Fənn m ellimi: dos.M.Q.Abdullayev

Kafedra müdiri: dos. R.M.Bilalov